

Neuvostoliitossa näki sellaista mitä ei ollut

Pentti Stranius (toim.)

Olemattoman kokeneet – Muistelmia suomalaisopiskelijoiden Neuvostoliitto-vuosilta
Kirjokansi 2024

”Siihen aikaan liki kaikki kadulla liikkuvat ajoneuvot saattoivat muuttua takseiksi tilaisuuden tullen --- Seisoimme kadun varrella ja huidoimme autoja pysähtymään. Kohdallemme pysähtyi ambulanssi. Kerroimme määränpään ja sovimme hinnasta. --- Sisään ahtauduttiin, ja perille päästiin onnellisesti.”

Marraskuussa 1992 **Minna Maaria Virtanen** (s. 1965), venäjän kielen ummikko, aloittaa noin vauhdikkaasti opiskelut Pietarin valtiollisessa teatteritaiteiden akatemiassa. Sitten teatteritaiteen maisteri -diplomi kädessä paluu Suomeen 1997 ankaran ja työntäyteisen opiskelu jälkeen.

Siitä asti Minna Maaria on ollut näyttelijänä Joensuun kaupunginteatterissa.

Pentti Straniuksen toimittamassa *Olemattoman kokeneet* -kirjassa 20 [VeNeOy](#)-yhdistyksen jäsentä muistelee opiskeluaikojaan Neuvostoliitossa: Moskovassa, Leningradissa, Kiovassa, Minskissä Vitebskissä ja Donin Rostovissa.

Neuvostoliitossa 1970-80-luvuilla opiskeli, valtion=opetusministeriön opiskelijavaihto-ohjelman ja kommunistipuolueen sekä Suomi-Neuvostoliitto-Seuran kautta opiskelupaikan saanutta aktiivista ja aatteellista, vähävaraista nuorisoa. Opiskelu oli ilmaista ja siitä vielä maksettiin kuukausittain ruplamäärä, jolla tuli hyvin toimeen. Ja aikanaan kun tutkintodiplomi (rakennus-, kieli-, historian- lääketieteen yms. aloilta) 5-7 vuoden jälkeen oli taskussa, hommat hoidettu, ei opiskeluvelkaa liiemmin ollut, pääsi kotimaassa aloittamaan puhtaalta pöydältä.

Kirja on mielenkiintoinen ja mieltä kutkuttava, myös odotuttava: miten kukin suhtautui / suhtautuu romahtaneeseen Neuvostoliittoon ja siitä seuranneeseen oman sosialismi- / kommunismiaatteen tutkiskeluun? Vastauksia tuli ja ei tullut.

Kirjan haastatelluille oli laadittu kaikille sama kysymyssapluuna, mistä johtuu, että niitä lukiessa turhat faktatoistot puuduttavat.

Kirjassa Minna Maaria Virtasen lisäksi toinen nykyjoensuulainen **Pentti Stranius** kertoo oman tarinansa, paljon värikkäämmän. Hän opiskeli historiaa Leningradissa

1970-luvulla, jolloin olot olivat toisenlaiset ja kuukausistipendiä nauttivien ulkomaalaisten opiskelijoiden elintaso paikallisiin verrattuna oli tosi turvattua. Niinpä joiltakin opiskelijoilta tahtoivat vapaa-ajan riennot voittaa opiskelun ja opiskeluaineet muuttua läikkyviksi aineiksi.

”Olin neuvostojärjestelmän silmissä 1970-luvulla sittenkin se hyödytön idiootti ja luotettava sisäpiiriläinen, Suomen veljespuolueen lähettiläs. Tässä ominaisuudessa tuli silloin tällöin rikottua erilaisia käyttäytymissääntöjä keittiökeskustelujen, laittoman matkustelun, neuvostujuomien ja -naisten suhteen”, nitoo Pentti omaa tarinaansa yhteen samalla sivuten monen muunkin opiskelijan tarinaa.

Joka tapauksessa ja kaikesta huolimatta valtaosa muistelijoista (11 naista ja 9 miestä) suoritti loppututkinnon ja moni täydensi opintojaan Suomessa, kuten Stranius, joka suoritti lisensiaatintutkinnon Joensuun yliopistossa.

Tämä kirja on pitkälti kuin tv-realityä, selviytymistarina, jossa on monta voittajaa.

Jukka Hirvonen

Itäsuomalainen 12.12.24